

[Domov](#) > ... > [Družinske Zadeve In Dedovanje](#) > [Starševska Odgovornost – Pravica Do Varstva In Vzgoje Otroka Ter Stikov](#) > [Latvia](#)

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Latvija

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Starši izvajajo varstvo in vzgojo otroka do njegove polnoletnosti.

Varstvo in vzgoja otroka pomenita pravico in obveznost staršev, da skrbijo za otroka in njegovo premoženje ter ga zastopajo v njegovih osebnih in premoženjskih razmerjih.

Skrb za otroka pomeni njegovo nego in nadzor nad njim ter pravico do določitve njegovega prebivališča.

Nega otroka pomeni njegovo preživljanje, tj. zagotavljanje hrane, oblačil, nastanitve in zdravstvenega varstva, osebne nege, izobraževanja in vzgoje (zagotavljanje duševnega in telesnega razvoja, pri čemer se ustrezno upoštevajo otrokova osebnost, spretnosti in interesi, ter priprava otroka na družbeno koristno delo).

Starševski nadzor pomeni skrb za otrokovo varnost in preprečevanje nevarnosti, ki bi jih lahko pomenile tretje osebe. Pravica do določitve otrokovega prebivališča pomeni geografsko izbiro prebivališča in izbiro nastanitve.

Skrb za otrokovo premoženje pomeni vzdrževanje in uporabo njegovega premoženja tako, da se premoženje ohrani in da se poveča njegova vrednost.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Starša, ki živita skupaj, izvajata varstvo in vzgojo otroka skupaj. Če sta starša ločena, sta za otroka še naprej odgovorna skupaj. Nego otroka in nadzor nad njim mora zagotavljati starš, s katerim otrok živi. O vprašanjih, ki lahko pomembno vplivajo na otrokov razvoj, starša odločata skupaj.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Če je zaradi krivde starša ogroženo otrokovo zdravje ali življenje (zaradi namernega ravnanja ali zanemarjanja s strani starša) ali če starš zlorabi svoje pravice ali ne zagotavlja nege in nadzora, s čimer ogrozi otrokov telesni, duševni ali moralni razvoj, lahko sodišče staršu odvzame pravico do varstva in vzgoje otroka.

Če sodišče enemu od staršev odvzame varstvo in vzgojo otroka, dodeli otroka v izključno varstvo in vzgojo drugemu staršu. Če z varstvom in vzgojo otroka, ki ju izvršuje drugi starš, otroku ni zagotovljena ustrezna zaščita pred nevarnostjo, ali če sta varstvo in vzgoja odvzeta obema staršema, sodišče družinskemu sodišču (*bāriņtiesa*) naloži, naj zagotovi skrb za otroka zunaj družine.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Če sta starša ločena, sta za otroka še naprej odgovorna skupaj. Nego otroka in nadzor nad njim mora zagotavljati starš, s katerim otrok živi. O vprašanjih, ki lahko pomembno vplivajo na otrokov razvoj, starša odločata skupaj. Spore med starši obravnava družinsko sodišče, razen če je v zakonodaji določeno drugače. Skupno varstvo in vzgoja otroka za starše preneha, ko je s sporazumom med staršema ali odločbo sodišča določeno, da varstvo in vzgojo izvaja samo eden od staršev.

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Če se starša dogovorita o izvrševanju starševske odgovornosti in jo prostovoljno izvršujeta, ni potrebna odobritev organa ali sodišča.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

V primeru spora nesoglasja in razhajanja rešuje družinsko sodišče.

Za reševanje družinskih sporov je lahko učinkovita tudi mediacija; s pomočjo mediatorja kot nevtralne tretje osebe se poskuša najti rešitev spora, ki je sprejemljiva za stranki, tako da se prisluhne pričakovanjem in potrebam obeh strank. V okviru [programa „Mediacija v družinskih sporih“](#), ki se financira iz državnega proračuna in ki ga izvaja ministrstvo za pravosodje v sodelovanju s svetom pooblaščenih mediatorjev, imajo družine možnost, da se udeležijo pet enournih mediacijskih srečanj, ki jih plača država, medtem ko se za družine, ki so opredeljene kot družine z nizkimi dohodki ali prikrajšane družine, financira sedem enournih srečanj.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?

Če starša zadevo predložita sodišču, lahko zaprosita za skupno ali izključno varstvo in vzgojo. Če je potrebno, sodnik odloči tudi o preživnini, prebivališču itd. Starš, ki ima izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ima tudi pravico zastopati otroka v njegovih osebnih in premoženjskih razmerjih ter pravico do določitve otrokovega prebivališča. Vsak starš ima obveznost in pravico do ohranjanja osebnega odnosa in neposrednih stikov z otrokom. To pravilo se uporablja tudi, če je otrok ločen od družine ali če ne živi več z enim ali z nobenim od staršev. Starš, ki ne živi z otrokom, ima pravico do informacij o njem, zlasti informacij o njegovem razvoju, zdravju, izobraževalnih dosežkih, interesih in življenjskih razmerah. Spor med staršema glede varstva in vzgoje otroka je treba rešiti ob upoštevanju otrokovih interesov ter od otroka pridobiti njegovo mnenje, če ga je sposoben izraziti.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Starš z izključnim varstvom in vzgojo otroka ima vse pravice in obveznosti, ki iz tega izhajajo. Starša morata otroka preživljati sorazmerno s svojimi zmožnostmi in finančnim položajem. Oče in mati sta dolžna otroka preživljati, dokler se ni sposoben preživljati sam.

Odgovornost za preživljanje otroka ne preneha, če otrok živi ločeno od družine ali če ne živi več z enim od staršev.

Sodišča pri dodelitvi izključnega varstva in vzgoje otroka upoštevajo okoliščine zadeve, tj. pri katerem staršu živi otrok ob vložitvi tožbe in kateri od staršev izvršuje vsakodnevno varstvo in vzgojo otroka. Otrok ima pravico do ohranjanja osebnega odnosa in neposrednih stikov z vsakim od staršev (pravica do stikov). Vsak starš ima

obveznost in pravico do ohranjanja osebnega odnosa in neposrednih stikov z otrokom. Starš, ki ne živi z otrokom, ima pravico do informacij o njem, zlasti informacij o njegovem razvoju, zdravju, izobraževalnih dosežkih, interesih in življenjskih razmerah. Če sta enemu staršu dodeljena izključno varstvo in vzgoja otroka, to ne pomeni, da sta drugemu staršu varstvo in vzgoja otroka odvzeta.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Če imata starša skupno varstvo in vzgojo otroka, lahko oba zastopata otroke v njihovih osebnih in premoženjskih razmerjih. Starša o vseh vprašanih otrokovega razvoja odločata skupaj.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Zahtevki, ki izhajajo iz varstva in vzgoje otroka ter pravice do stikov, se predložijo sodišču v kraju otrokovega prebivališča. Pri zahtevkih, ki izhajajo iz varstva in vzgoje otroka ter pravice do stikov, se za otrokovo prebivališče šteje prijavljeno prebivališče staršev. Če imata starša prebivališče prijavljeno na različnih upravnih območjih, se šteje, da je otrokovo prebivališče prebivališče starša, pri katerem živi. Če otrokovi starši ali otrok nimajo prijavljenega prebivališča, se za otrokovo prebivališče šteje prebivališče staršev.

Tožbeni zahtevek je treba vložiti v skladu s členom 128 zakona o civilnem postopku (*Civilprocesa likums*). Člen 129 zakona o civilnem postopku se uporablja glede listin, ki jih je treba priložiti tožbenemu zahtevku.

Tožbenemu zahtevku se lahko priloži tudi mnenje družinskega sodišča.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Sodni postopki v civilnih zadevah so urejeni z latvijskim zakonom o civilnem postopku. Sodišče prednostno obravnava zadeve v zvezi z varstvom otrokovih pravic in koristi. Sodišče zaprosi družinsko sodišče za mnenje v zadevah, ki se nanašajo na dodelitev pravice do varstva in vzgoje otroka, nego otroka ter postopek za izvrševanje pravice do stikov; pri tem sodišče na obravnavo povabi zastopnika in pridobi mnenje otroka, če ga je ta glede na svojo starost in zrelost sposoben izraziti.

Sodišča civilne zadeve obravnavajo na javnih narokih, razen če gre za varstvo in vzgojo otroka ter pravico do stikov. Podobno lahko sodišče za javnost zapre narok ali del naroka, če je to v korist mladoletniku, in sicer na podlagi obrazložene zahteve strank v postopku ali po lastni presoji.

Stranke imajo pravico sodišču predložiti obrazloženo zahtevo za obravnavo zadeve po hitrejšem postopku. Sodišče tako obrazloženo zahtevo nato prouči.

Sodišče lahko na zahtevo ene od strank odloči, da se sodba ali deli sodbe, ki se nanašajo na preživnino, varstvo in vzgojo otrok ali pravico do stikov, izvršijo brez odlašanja.

Sodišče na zahtevo ene od strank izda odločbo o določitvičasne preživnine za otroka, dokler ni izdana sodba.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Osebe z nizkimi dohodki ali prikrajšane osebe, ki so bile opredeljene kot take v skladu s postopkom, določenim v zakonodaji, in osebe, ki se nenadoma znajdejo v položaju in finančnih razmerah, v katerih ne morejo braniti svojih pravic (zaradi naravnih nesreč, višje sile ali drugih okoliščin, na katere nimajo vpliva), ali ki so v celoti pod skrbništvom države ali občine, imajo pravico zahtevati finančno podporo za pravno pomoč.

Sodišče ali sodnik na podlagi obrazložene zahteve take osebe prouči finančni položaj posameznika in ga v celoti ali delno oprosti plačila sodnih stroškov v državni proračun, ali pa odloži obvezno plačilo sodnih stroškov v državni proračun oziroma odobri plačilo v več obrokih.

V skladu z zakonom o civilnem postopku so tožniki oproščeni plačila sodnih stroškov v državni proračun v zvezi s tožbami, ki se nanašajo na plačilo preživnine za otroka.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Zoper sodbo se je mogoče pritožiti po splošnem postopku, tj. z vložitvijo pritožbe pri regionalnem sodišču (*Apgabaltiesa*) ali kasacijske pritožbe pri vrhovnem sodišču (*Augstākajā tiesa*).

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Sodbe se izvršijo, ko začnejo učinkovati, ali takoj, če se razglasi njihova takojšnja izvršljivost.

Izvrši jih zapriseženi izvršitelj.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Latvijska sodišča priznavajo in izvršujejo sodbe tujih sodišč.

Sodbe tujih sodišč se priznavajo in izvršujejo na podlagi postopka iz zakona o civilnem postopku in Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000.

Zahteva za razglasitev izvršljivosti se predloži v obravnavo okrožnemu (ali mestnemu) sodišču v kraju stalnega prebivališča osebe, zoper katero se zahteva izvršba, ali v kraju stalnega prebivališča otroka, na katerega se izvršba nanaša. O razglasitvi izvršljivosti ali zavrnitvi izvršljivosti odloči sodnik posameznik na podlagi vložene zahteve in listin, ki so ji priložene, v desetih dneh od vložitve zahteve brez poziva strankam.

16 Pred katerim sodiščem v tej državi članici lahko nasprotujem priznanju in izvršitvi odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Odločba sodišča prve stopnje o priznanju odločbe tujega sodišča se lahko izpodbija z vložitvijo stranske pritožbe pri regionalnem sodišču, odločba regionalnega sodišča pa se lahko izpodbija z vložitvijo stranske pritožbe pri senatu (*Senāts*).

Stranka v zadevi, ki ima prijavljeno stalno prebivališče v Latviji, ali če ga nima, katere dejansko prebivališče je v Latviji, lahko stransko pritožbo vloži v 30 dneh od prejema izvoda odločbe. Stranka v zadevi, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča ali dejanskega prebivališča v Latviji, lahko stransko pritožbo vloži v 60 dneh od prejema izvoda odločbe.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Latvijo zavezujejo Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok ter dvostranski sporazumi o pravni pomoči, ki jih je Republika Latvija sklenila z Rusko federacijo, Ukrajino, Republiko Belorusijo, Republiko Uzbekistan, Kirgiško republiko in Republiko Moldavijo.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

■ Zadnja posodobitev: 28/01/2025

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.